

rettet til medlemsstaterne vil derfor i det højeste kunne give borgere umiddelbare rettigheder. De kan aldrig medføre umiddelbare pligter for borgerne.

c. Danmarks opfyldelse af forpligtelsen

For så vidt angår de umiddelbart anvendelige regler i fællesskabstraktaterne og i de retsakter, der er vedtaget inden Danmarks eventuelle tiltrædelse af Fællesskaberne, kan forpligtelsen – som ved tilsvarende bestemmelser i andre traktater¹⁰² – opfyldes gennem en almindelig lovbestemmelse, der under ét sætter disse fællesskabsregler i kraft i Danmark. Bestemmelsen herom findes i § 3 i forslaget til lov om Danmarks tiltrædelse af de europæiske Fællesskaber.

»§ 3. Bestemmelserne i de i § 4 nævnte traktater m.v. sættes i kraft i Danmark i det omfang, de efter fællesskabsretten er umiddelbart anvendelige i Danmark.

Stk. 2. Det samme gælder de retsakter, der er vedtaget af Fællesskabernes institutioner inden Danmarks tiltrædelse af Fællesskaberne og offentliggjort i De europæiske Fællesskabers Tidende.«

Ved § 3 overlades der ingen beføjelser til Fællesskabernes institutioner, og denne bestemmelse giver derfor ikke isoleret betragtet anledning til at anvende fremgangsmåden i grundlovens § 20.

En almindelig lovbestemmelse ville derimod ikke skabe tilstrækkelig hjemmel til umiddelbar anvendelse af fremtidige fællesskabsakter. Fastsættelse af pligter og rettigheder for den enkelte danske borger eller virksomhed er en beføjelse, der efter grundloven »tilkommer rigets myndigheder«, og en bestemmelse, der på forhånd gør fremtidige fællesskabsakter umiddelbart anvendelige i Danmark, indebærer derfor en overladelse af beføjelser til Fællesskabernes myndigheder, der kun kan ske under iagttagelse af bestemmelserne i grundlovens § 20. Denne overladelse sker ved § 2¹⁰³ i forslaget til tiltrædelsesloven. Det er denne bestemmelse i forslaget, der gør det nødvendigt at iagttage reglerne i grundlovens § 20, og det er samtidig denne bestemmelse, der skaber hjemmel for den umiddelbare anvendelse i Danmark af fremtidige fællesskabsakter.

Det kan herefter fastslås, at tiltrædelsesloven vil medføre ikke blot en mulighed, men

også en pligt for danske administrative myndigheder og danske domstole til umiddelbar anvendelse af de fællesskabsregler, som efter fællesskabsretten er umiddelbart anvendelige i medlemsstaterne.

2. Forholdet mellem umiddelbart anvendelig fællesskabsret og dansk lovgivning (spørgsmålet om fællesskabsrettens »forrang«)

a. *Fællesskabsret, der ikke er umiddelbart anvendelig, skaber alene rettigheder* eller pligter for medlemsstaterne. Hvis en medlemsstat udsteder regler i strid med sådanne fællesskabsregler, er der ingen tvivl om, at de nationale retsansvarende myndigheder skal anvende den nationale regel. Kommissionen eller en af de andre medlemsstater vil som nævnt i afsnit II kunne indbringe den pågældende medlemsstat for fællesskabsdomstolen, som i sin afgørelse kan konstatere, at medlemsstaten ikke har overholdt sine forpligtelser, jfr. herved fællesmarkedstraktatens art. 169 og 170. Den pågældende medlemsstat er som nævnt forpligtet til at rette sig efter fællesskabsdomstolens afgørelse. Skulle den imidlertid mod forventning ikke gøre dette, indeholder traktaterne ikke regler om tvangsmæssig gennemførelse af afgørelsen.

Umiddelbart anvendelig fællesskabsret skaber som nævnt foran under punkt I direkte rettigheder og pligter for borgerne og virksomhederne i medlemsstaterne og skal anvendes af de nationale myndigheder. De nationale myndigheder kan derfor komme ud for at skulle benytte umiddelbart anvendelige fællesskabsregler og national lovgivning i samme sag. Hvis en medlemsstat gennemfører lovregler, der strider mod umiddelbart anvendelige fællesskabsregler, opstår der en konflikt mellem disse regler, som må løses af de nationale myndigheder, der skal anvende reglerne i en konkret sag.

Der er enighed om, at en fællesskabsregel, der er vedtaget *efter* den nationale regel, vil fortrænge denne i overensstemmelse med den almindelige fortolkningsregel, hvorefter nyere lovgivning fortrænger ældre.¹⁰⁴ En egentlig konflikt opstår kun, når den *nationale lovregel er nyere end fællesskabsreglen*.¹⁰⁵

Af redegørelsen i afsnit II punkt 3 om fællesskabsdomstolens kompetence fremgår det, at den konkrete konflikt mellem en umiddel-